

Eppo's Viool

door

J. L. F. DE LIEFDE

No. 11

KERSTLICHT

REEKS „KERSTLICHT”

No. 11

Uitgegeven door
het Nederl. Godsdienstig Genootschap
„DE LICHTDRAGER”
Stadhouderskade 137 — Amsterdam

In de handel gebracht door
UITGEVERIJ W. TEN HAVE N.V.
Kalverstraat 154 — Amsterdam

Eppo's Viool

door

J. L. F. DE LIEFDE

UITGEVERIJ W. TEN HAVE N.V. — AMSTERDAM

't Kon ook anders.

„Allo jongens! Opschieten en naar school!” riep Moeders stem uit de keuken.

In de gang was de deur van de werkplaats.

„Even kijken?” vroeg de kleine Lies.

„Hè ja! 't Kan nog best. Wij zijn altijd zó vroeg”. Eppo, de oudste van het zestal, was al in de werkplaats en Vader nog niet.

„Zijn ze er al? Mogen we ze zien?”

„Ja, kom maar. Zachtjes hoor!”

Op de tenen, de hoofden vooruitstekkend, gingen ze naar het raam. Dáár zou het wonder zijn, in het aquarium, — de jonge visjes!

„Kijk! Dáár en dáár! Zien jullie ze?”

„Ja, o ja. Wat leuk!” fluisterden ze. „En wat schattig klein”.

Rustig stonden ze te kijken en te genieten. Jo trok voorzichtig kleine Liesje vóór zich, dan kon die beter zien.

Opeens ging achter hen de deur open. Moeders gezicht kwam er door, rood en zenuwachtig. 't Was

wasdag. En zij stond voor alles alléén, nu ze het dagmeisje had moeten afschaffen.

„Wat is dát nou? Nog niet weg? Zeker jouw bedrijf weer”.

En meteen kreeg Jo een flinke tik.

„Nietes”, weerde Jo zich beledigd, „Lies zei het”.

„Jij bent de oudste en moest wijzer wezen. „Op-schieten” heb ik gezegd. Gebeurt het dan of niet?”

Ze gingen en Eppo bleef alleen.

„Hè, wat jammer”, zuchtte hij, met een blik naar de klok.

„'t Was niet nodig geweest.... nog een half uur, en ze lopen het met gemak in 'n kwartier”. Verdrietig keek hij naar het raam met de brede vensterbank. Dat was zijn eigen plekje.

De morgenzon scheen volop naar binnen op de geraniums, die bloeiden als in de volle zomer. Het water in de glazen bak was doorzeefd van goudglans en de visjes gaven, als ze door het water schoten zilversprankeltjes af, en toch... het mooie was weg... wèg.

Zo ging al het mooie bij hen steeds weg. 't Vluchtte voor geruzie en gekijf van groot en klein.

Waarom werd bij hen in huis alles weer bedorven?

Toen nam hij zijn viool uit de kist. Die had hij tenminste. Die viool was zijn troost en zijn hulp. Of 't nu soms beter wilde lukken? Gisteravond kon hij 't niet goed krijgen, maar.... toen was zijn arm ook veel te moe geweest van die dikke

planken, die hij had doorgezaagd. Dat was Vaders werk, dat zware, maar nu was hij toch maar blij, dat het het gedaan had.

„Vóór negen moet ik ze hebben; kan ik daar op aan, van Schelfhorst?”

Hij had het de man horen vragen.

Eppo had toen een poosje gespeeld en daarna resoluut z'n viool opgeborgen en de plank ter hand genomen.

Anders verloren ze wéér een klant....

Vader kwam laat thuis. Rood was zijn gezicht en opgewonden stonden z'n ogen. Hij praatte luid, o, o, wat was Eppo toen blij geweest, dat de beide planken klaar stonden.

Maar.... violspelen wilde daarna niet gelukken.

Daarom nu nog gauw even....

Zie je wel, nu ging het veel beter! Ja, daar had hij het te pakken. Helderder.... en zuiverder.... beefden de trillers boven de viool. Van louter vreugde vergat hij alles van gisteravond en speelde het gehele stuk door, zonder hapering. Dit zou hij spelen als solostuk op de Kerstuitvoering. Nu wist hij het... Mijnheer Venema had hem er voor gevraagd. Dit was zijn glorie. Terwijl hij de vioolkist sloot, ging achter hem de deur open. Dat was Vader. Met een enkele blik schatte Eppo Vaders stemming. Best was het nog niet....

„Morgen, Baas”, groette Eppo.

„Morgen, Eppo”, kwam het terug van Vader.

Ze hadden elkaar nog niet gezien, want Vader

was laat opgestaan en had toen de planken naar Mulder gebracht.

't Was een grapje, dit „morgen, baas” van Eppo. Dit had hij gezegd de eerste morgen, toen hij in de werkplaats kwam als knechtje van Vader, omdat . . . Eppo begreep het best . . . omdat hij toch voor niets anders deugde met zijn verkromde rug en te lange armen.

't Was zo voor de hand liggend.

In hun winkel van houtsnijwerk en gebrandschilderde teksten kon hij, met zijn kleine kracht, meewerken. Ook wel de klanten bedienen, die om papier of schrijfbehoeften kwamen. Het kostte geen lesgeld bovendien.

Gelukkig, dat hij zijn Mulo-diploma nog had kunnen halen!

Hij had er zich, de toestand begrijpend, gewillig in geschikt en het tekenen van bloemmotieven op de schildjes voor teksten was een werkje, dat hem goed lag.

Maar in zijn hart bleef leven een stil verlangen en verborgen ideaal, zijn viool en de muziek.

Voor opleiding was er echter geen geld. Nu tenminste nog niet.

Maar . . . later . . . wie weet!

Na die eerste morgen was het zo gebleven; altijd zei hij weer: „Goeie morgen, baas!”

Het grapje was tot een gewoonte geworden en, nu zou hij het niet meer willen missen.

Er lag nog een stukje in bewaard van „het mooie”.

dat langzaam aan, beetje na beetje werd verjaagd. Waarom kon het bij hen niet zo wezen als bij Venema? Daar waren zeven kinderen, dus evenveel drukte in huis, maar . . . meer geld. Meteen wist hij: In 't geld zat het 'm niet. 't Lag aan hen zelf. Aan Vader . . . en toch was die niet kwaad, als . . . ja, als dat éne er maar niet was. Dat, waardoor hij soms hele avonden weg bleef en dan thuis kwam . . . dron . . . Tenminste half . . . Eppo dacht het woord, dat in hem opwelde, niet af. 't Was zo náár, dit over je eigen v a d e r te zeggen.

Dronken? Neen, neen, dat woord paste niet voor Vader . . . zijn vader. Dat k o n niet. Dat mocht niet. Dat was ook niet zo. Echt d r o n k e n was hij nooit. Maar toch . . . Vader gebruikte te veel. Wéinig was voor hem al te veel. Dan kwam hij opgewonden thuis. Je zag het aan zijn ogen, die zo vreemd glansden, je rook het aan zijn adem. En . . . wat het ergste was . . . de volgende morgen . . .

Wat was hij dan sloom en suffig, niet kwiek voor zijn werk, zoals anders. Bovendien zó prikkelbaar, dat Eppo zuchtte. Hoe was het toch zo geworden? Och, hij wist het wel . . . 't kwam alles door die Veltkamp, die nare man . . . Eppo haatte hem. Hij zou hem wel kunnen aanvliegen. Hypotheek op het huis had hij gegeven, toen ze naar de grote stad verhuisden. 't Zou daar beter gaan . . . met een grotere winkel.

't Mocht wat! Beter? Slechter, . . . veel slechter.

In het kleine stadje waren zij het enige adres voor hun artikelen en hier . . . bestond heel wat concurrentie. Achteruit gingen ze, inplaats van vooruit.

Eppo begreep het best.

Moeder had het dagmeisje al moeten afschaffen en ploeterde maar alleen voort om alles knap te houden.

Waren ze toch maar nooit naar de grote stad verhuisd

Moeder was er al tegen geweest, maar Vader had het doorgedreven Vader met mijnheer Veltkamp.

En dan liep Vader nog telkens naar die akelige mijnheer Veltkamp toe.

Samen stapten ze dan „een straatje om”, maar Eppo wist het wel, dan gingen ze een of ander café binnen om „iets te gebruiken”.

Vader kon er niet tegen. 't Maakte een andere man van hem. 't Was alles n a a r geworden in huis voor Moeder voor hen allemaal. Voor Vader zelf ook

Maar 't lag ook aan Moeder, die altijd druk was en bromde op hen allen, nodig of niet. Moeder werd steeds zenuwachtiger, méér geprikkeld en toch was ze eigenlijk zo goed voor hen allemaal. Ook voor Vader

Wat was het bij de Venema's altijd prettig! Wat kon hij daar heerlijk spelen! Mijnheer aan de piano en hij op z'n viool

Dat nare was daar niet

En iets anders was daar wèl. Daar gingen ze naar de kerk.

En mijnheer las bij de maaltijd uit de Bijbel. Daarna bad hij hardop voor allemaal. Wat klonk dat plechtig en zo intiem.

En als er iets bijzonders was, dan vroeg mijnheer daarvoor hulp en een zegen; zo heel gewoon zei hij alles aan God, wat in zijn hart omging.

Moeder had ook een kerkboekje, een heel mooi zelfs, met een gouden slotje. 't Lag in de lade van het kastje, goed weggeborgen in een zijden doekje. Hij wist ook nog wel, dat Moeder en Vader vroeger naar de kerk gingen

„Moeder, gaat u nooit meer naar de kerk?” had Jaap gevraagd, toen Moeder het laadje opruimde en het kerkboek op tafel legde.

„Daar heb ik geen tijd voor”, had Moeder geantwoord. Maar toen had Eppo gezien, hoe ze het boekje opnam en even, bijna liefkozend, het gladleren bandje streelde en hoe ze daarop haastig en verlegen haar zakdoek greep, iets wegveegde onder haar oog en de neus snoot.

„Hoe komt u aan dat mooie boekje?” had Mien gevraagd.

„Van Vader gekregen op mijn eerste verjaardag, toen we pas getrouwd waren”.

Dit was ook een stukje van „het mooie”, dat was weggejaagd.

Onwillekeurig keek hij, ijverig doorsnijdend aan

het kapstokje, naar zijn viool. Die was er toch. Dit mooie bleef....

Als hij 't niet langer kon verkroppen, dan was de viool zijn toevlucht. Daarop speelde hij z'n verdriet weg.

't Hielp hem, maar ook Vader.... Vader kon er soms zo bedrukt uitzien met diepe rimpels boven de neus en scherpe vouwen om de mond. Eppo begreep het wel, dan had hij 't land over de vorige avond.

„Vader, 'k heb vanmorgen die trillers geprobeerd”, begon hij. „En 't ging heus goed. Nou kan ik dat stuk ook spelen”.

Vader schrok er even van. Zó had hij vastgemokt gezeten in eigen gedachten, zwaar van zelfverwijt. En nu ineens die vriendelijke stem van zijn jongen.... als een verrassing! Een dankbare glimlach trok om zijn mond.

„Wilt u 't eens horen?”

„Ja, doe dat!”

Eppo voelde wel, Vader nam 't gretig aan om zichzelf kwijt te raken. Je van jezelf verlossen, als je zat te piekeren, dat was de macht van zijn viool.

En zo begon de viool voor hen beiden te zingen. Eerst één enkele toon, zacht en teer, maar langzaam aanzwellend in kracht. Steeds breder zette de viool zich uit in volheid van toon en variaties. In 't begin zong de vioolstem nog droevig, gedragen door het verlangen van de speler zelf. Van Schelfhorst luisterde en nam stiller werk.

Deze weemoedige toon paste bij zijn stemming. 't Was of hij, innerlijk nog zwak en loom door de drank van gisteren, steun vond in de muziek. Nu volgden de trillers. Vast en zeker beefden ze onder Eppo's tere vingers weg, de werkplaats door.

't Jonge, jonge, wat ging dat goed! Wat speelde die jongen toch al mooi! En nog maar zestien jaar!

Het laatste gedeelte scheen een overwinning, zó blij en dartel, vol sprankelend plezier dansten de tonen steeds vlugger en krachtiger, van blijdschap over het slagen der trillers.

En . . . over het verdrijven van het nare, zware zwijgen, dat hen beiden had gedrukt. De vreugde bruiste op uit de muziek, zó vrolijk stoeiden de klanken met elkaar. Ze buitelden over elkaar en speelden een jolig spelletje vol schik en pret. Eppo liet zichzelf steeds meer los en speelde z'n eigen levenslust uit naar buiten. Wat hij niet vermocht, als andere jongens, die sterk en recht waren, dat deed de viool voor hem.

„'t Jonge, jonge, dat was mooi!” prees Vader voldaan, toen Eppo vermoeid, maar o, zo gelukkig, de strijkstok liet zakken.

Meteen ging de deur open. 't Was Moeder. Ze zei niet, dat zij even stilletjes in de gang was blijven staan om te genieten, maar haar ogen stonden blij.

„Je moest de koffie even hier geven”, zei Vader. „Dan drinken we met ons drietjes een kopje.

En Eppo speelt nog eens voor ons, hè?"

Eppo knikte vol instemming.

Moeder bekwam er van, rustig te zitten, niet in de keuken vol damp van de was haastig een kopje maar hier, waar ze even 't werk losliet

„Hè", zei ze voldaan, toen ze weer opstond, „daar ben ik van opgeknapt".

„Nou, Moeder, dat kan elke dag wel zo", sprak Vader, in een behoefte om „dat van gisterenavond" goed te maken.

D i t leek op de Venema's. Zó was het dáár, dacht Eppo.

En opeens lichtte er voor hem een nieuwe gedachte: Zou het nog goed kunnen worden? Door de viool! Z i j n viool?

Tóch weer mis.

Maar 't ging anders, heel anders dan Eppo in z'n jongensdromen zich dacht. Ze dronken elke morgen met Moeder hun kopje koffie in de werkplaats en hij speelde. Dat werd een klein poosje van intiem geluk en vredig samenzijn. Vader was toch een goeie vader, als dat éne, dat nare er maar niet was. Als hij dat nu eens weg kon spelen met zijn viool

't Was ook nog niet lang, dat dit er bij was gekomen. En 't bleef ook weg, langer dan de laatste weken. Vader ging niet uit 's avonds en werkte nog een beetje of zat gezellig in de huiskamer bloemen op hout te tekenen, die dan later gebrand moesten worden.

Maar toen opeens kon hij 't in huis blijkbaar niet meer houden en zette z'n hoed op.

„Vader”, probeerde Eppo nog, „toe, blijf nou thuis, ik wou u graag dat versje voorspelen. Liesje kan het nu zingen ook”.

„Straks, als ik terug ben”. Hij gooide de voordeur met een smak achter zich dicht korze-

lig, omdat het zelfverwijt in hem wakker werd; het gevoel dat z'n jongen gelijk had en hijzelf, de vader, ongelijk.

Moeder en Eppo keken elkaar aan. Begon het opnieuw?

Vader bleef die avond lang uit. Eppo keek naar 'de klok. Moeder zag het. Moeder keek naar de klok. Eppo zag het, maar beiden raakten ze dit pijnlijke met woorden niet aan. Eindelijk stond Eppo op en ging naar de werkplaats, daar hij nog een poosje wilde oefenen. Maar zijn hart was er niet bij, er lag geen bezieling in zijn spel, want over zijn eigen muziek heen luisterde hij, of hij Vaders stap niet hoorde in de winkel. Het werd toch tijd, en hoe zou hij terugkeren? Eindelijk klonk zwaar, onvast gestommel buiten in het kleine portiekje. Terwijl Vader de lege winkel doorliep, mopperde hij tegen zichzelf in het wilde weg. Zijn stem was luid en onzeker. Meteen w i s t Eppo: 't Was weer mis. En erger dan ooit te voren. Wat hij hoorde was een d r o n k e m a n s t e m.

Zou Vader werkelijk d r o n k e n zijn? Echt hélemaal dronken?

Van schrik speelde hij vals. Toen zweeg de viool heel even, maar onmiddellijk speelde hij verder in een behoefte aan steun

Vader z i e n, zoals hij nu was nee, dat kon hij niet.

Van Schelfhorst stolperde de winkel door en de gang in. Tastend zocht hij de knop van de werkplaatsdeur.

Toen vielen de tonen der muziek op hem aan als één groot bitter verwijt. Deed Eppo dit om hem? Om hem weer in 't humeur te krijgen? Dan

Met een wilde bons stootte hij de deur open. „Wou wou jij met je gefiedel de de baas over mij sp spelen?” stotterde hij rood van drank en een plotseling opslaaende driftbui. Eppo liet van schrik de strijkstok zakken en keek vol angst zijn vader aan

Eér hij een woord sprak of zich verroerde, deed deze iets, dat hij pas besepte, toen het gebeurd was. Onverhoeds rukte Vader hem de viool uit de hand en kletste die met een woedende zwaai weg.

Kletterend kwam het instrument neer in een hoek tegen de kist.

Eppo hoorde het kraken en meteen klonk een angstige gil door de werkplaats. Kapot! Dit had hij duidelijk gehoord. Zijn viool kapot!

Dóór Vader. Toen ontbrandde in hem een drift, zó fel, als hij nog nooit had gekend. Hij balde stijf z'n magere lange vingers tot vuisten, hief de armen op, om zich te wreken. De dood van zijn viool, z'n trouwe vriend, te wreken op de brute geweldenaar dáár

Tegelijk rees hij op van z'n stoel ten halve slechts Toen zonk hij terug. De armen zakten omlaag de vuisten bleven gebald.

Plotseling kwam als een wrede pijn het besef van zijn eigen machteloosheid over hem.

Wát vermocht hij? Hij . . . met zijn dunne zwakke armen en zijn kromme, vergroeide rug? Tegen kleinere jongens kon hij niet eens op, laat staan tegen een sterke man als die daar.

Niets kon hij. Niet eens zich wreken op dat grof en ruw geweld, dat daar stond belichaamd in zijn eigen vader.

Afgedropen, verpletterd, nog vóór hij gestreden had, drukte hij de handen tegen het hoofd en leunde verslagen met de ellebogen op tafel.

Zó vond moeder hem.

De scherpe gil van Eppo had doorgeklonken tot in de kamer.

Wat gebeurde er, wat was er met Eppo?

Ontsteld keek ze van de jongen naar haar man, die daar onbewegelijk stond, verbijsterd door wat hijzelf gedaan had.

Geen van beiden sprak een woord.

Een ogenblik stond ze daar onthutst en niets begrijpend. Toen dacht ze aan een plotselinge ziekte of hoofdpijn. Ze boog zich over haar jongen en legde de arm om z'n schouders.

„Ben je niet goed? Heb je pijn?”

Eppo schudde van neen, maar sprak niet.

Toen zag ze de strijkstok liggen, maar de viool, waar was die? Die was er niet! De kist stond nog open, ledig . . .

Toen begreep ze. „Is er iets met je viool?”

Ze letten geen van beiden op de stille man, die,

groot en zwaar, in eigen wankelheid zich vastklemde aan een stoel. Versuft staarde hij met glazige ogen voor zich uit. Een rilling ging hem door de leden, die steeds zwaarder werden. Hij voelde zich vermoeid en een groot verlangen naar rust dreef hem de werkplaats uit. Liggen wilde hij, dood-moe neerploffen op zijn bed, slapen, véél slapen, en het andere kwam morgen

Moeder en Eppo lieten hem stil gaan.

„M'n jongen toch!” snikte Moeder. „Waar is je viool? Is daar iets mee gebeurd?”

„Daar”, antwoordde Eppo, met een aanduidende knik naar de hoek, waar hij was neergekomen. Moeder schrok van zijn hese, gebroken stem. Toen nam ze aarzelend en voorzichtig de viool van de grond en legde die op tafel. Eppo drukte de handen voor de ogen.

Hij wist het, hij had gezien, met één enkele blik, maar toekijken om te zien, h o e deerlijk zijn vriend gehavend was, dat was hem te veel Eén snaar was gesprongen. De kam was gebroken en een grote barst in het bovenblad.

Moeder schreide.

En 't was, of met Moeders tranen Eppo's strakheid brak.

„Hij is wèg, Moeder. Nu heb ik géén viool meer. . . .”

„Kan die niet meer gemaakt?” vroeg ze, zoekend naar troost en toch verlegen, omdat zij van deze dingen geen verstand had.

„De kam en de snaar wel, maar de kast . . . ? Dat denk ik niet. En daar hebben we toch geen geld voor. Dat kost zóveel U weet wel, 't was zo'n beste viool. 't Was een wonder, dat ik hem kreeg van die dame, toen haar eigen zoon gestorven was. 't Kwam door meneer Venema, maar 't was een wonder, een echt wonder van God voor mij tenminste”

„Ja”, knikte ze. „Dat was het ook voor mij.” Plotseling deed deze bekentenis hem denken aan het kerkboekje, dat in de lade lag en bleef. En dat toch een cadeutje van V a d e r was geweest. Verlangde Moeder soms ook, evenals hij, naar iets Hogers dan het leven van alle dag?

Toen sloeg Eppo de ogen op van ontroering en zag haar even aan met zulk een liefde in zijn smartelijke blik, dat ze hem in haar armen nam en hem kustte.

Met eerbied legde hij 't gebroken instrument in het zachte fluweel van de kist en dekte de oude zijden halsdoek er over.

't Was als een begrafenis. Zijn vriend, die hem het leven dragelijk had gemaakt, wás niet meer. De stem, die zo mooi kon zingen en die alles uiten kon, wat in zijn eigen gemoed woelde en stormde, of ook daar blij jubelde — die rijke klankvolle stem was er uit. Die was gestorven in de val. Zorgvuldig voegde hij nog de punten in de hoekjes er omheen en sloot het deksel er over toe.

De viool nam Eppo mee naar boven naar zijn heiligdom, zijn zolderkamer. Dit was het plekje, dat van hem alleen was. Waar hij ook zo menige strijd in stilte had uitgevochten en het leed, omdat hij anders was dan gewone sterke jongens, had uitgeschreid in de veilige eenzaamheid van het ongeziene — en alléén-zijn.

Lang, tot ver in de nacht, lag hij wakker en staarden zijn grote ogen wijdopen het duister in. Zó lag ook het leven vóór hem, donker leeg.

Vader ontwaakte. Zo vlug hij kon met zijn nog lome ledematen, kleepte hij zich aan en liep naar de werkplaats. Onmiddellijk ging zijn blik naar de bank, waarop de vioolkist altijd stond, toegedekt met het oude tafelkleedje, tegen 't stof van het houtzagen. Nu was die verdwenen. En nu was dat alles verdwenen, — wat de viool aan Eppo had gegeven.

Aan Eppo, maar ook aan hemzelf.

„Moeder, waar is Eppo's viool?” vroeg hij aarzelend en hulp zoekend in zijn ellende.

Moeder wendde zich om. Er vlamde iets in haar ogen.

„Die heeft hij weggeborgen v o o r g o e d, die is g e b r o k e n”.

Het snerpde hem tegen, zo venijnig klonk haar stem. Hij kromp ineen en stil keek hij naar het plaatsje, waar de keukendoeken aan de drooglijn wapperden, zonder ze te zien.

Gebroken . . . gebroken . . . En dat door hém . . .
Hij had het g e l u k van zijn gebrekkige jongen
stukgegooid. Hoe had hij dit kunnen doen? Een
traan viel naar beneden, over zijn vest. Niemand
zag het . . . O, o, hij zou het zijn jongen zeggen,
hoe vreselijk dit hem speet. Hij zou hem v e r -
g e v i n g vragen. En beloven, dat hij nooit, nooit
meer één druppel zou drinken. En dan sparen,
al zou het nog zo lang duren, tot er een nieuwe
viool was.

Niet roken . . . hard werken . . . dat zou hij hem
zeggen.

Vader was reeds aan de arbeid, toen Eppo de
werkplaats in kwam. Zijn rug leek nog krommer
dan anders, het hoofd zonk dieper voorover en
zijn bruine ogen stonden onzegbaar vermoeid.
Ze misten hun levendige glans, die ze gewoonlijk
zo mooi maakte en zo vriendelijk voor ieder.

Vader wachtte even met het snijwerk. Nu moest
het komen; het „morgen Baas” van Eppo, ge-
volgd door zijn eigen antwoord. En dan . . . dán
zou hij alles zeggen en om vergeving vragen . . .
Maar het kwam n i e t. Eppo had geen morgen-
groet meer te geven aan déze vader.

„Dan moet ik de eerste maar wezen”, dacht van
Schelfhorst in bitter schuldgevoel en schaamte.
Met moeite opende hij de mond en het trilde
over zijn lippen: „Goeie morgen, jongen”. Meteen
keek hij Eppo aan, smekend om hulp en de groet
van elke morgen.

Maar de dunne lippen tegenover hem legden zich stijver op elkaar, ze sloten zich koppig zó samen, alsof er nooit, nooit meer een vriendelijk woord voor hém over zou komen. Voor hém had Eppo geen morgengroet meer

En al wat Vader had willen vragen, zeggen en beloven bleef hem in de keel steken.

Van Schelfhorst wist niet meer waar hij het zoeken moest.

In de werkplaats, waar zij steeds gezellig bij elkander hadden gezeten, hing een benauwend zwijgen. De kleine woordjes over en weer, onder het werk door, waren verstomd. Ieder woord was zwaar geworden van daarachter liggend onuitsproken schuldbesef bij Vader en fel verwijt bij Eppo.

Hij wist met zijn figuur geen weg. En dan zocht hij 't op de straat, waar hij dof liep te piekeren. 't Was niet te herstellen, alles wat hij in zijn dronken drift had kapot gesmeten. De kostbare viool, maar ook het huiselijk geluk, dat ze nog bezaten, ondanks hun achteruitgaande zaak.

Zijn vrouw stond aan Eppo's kant. Ja, natuurlijk, daar had ze het recht toe. De schuld lag immers bij hém

Zo tobde hij de dagen door en de nachten brachten geen verlichting.

Moest dit dan altijd zó blijven doorgaan? Dan zou een mens verlangen naar het einde naar de dood, indien Ook de eeuwigheid bracht h i e r v o o r geen uitkomst.

In die tijd dacht hij veel terug aan de jaren van vroeger. In het kleine stadje, waar zijn winkel véél klanten had. En waar hij samen met zijn vrouw en de grootste kinderen naar de kerk ging. Er m o e s t hulp komen, want anders Hij werd er nog gek van

En toen, gedrongen door het radeloos rondtasten in een maalstroom van zwarte gedachten, belde hij bij de predikant aan.

't Was de dominee van hun wijk, dit was hem bekend, maar hun attestatie hadden zij niet ingeleverd. De man wist dus niet van hun bestaan.

En nu stond hij weer in de gang om te vertrekken, nadat zij lang en ernstig te zamen hadden gesproken.

III

Het nieuwe geluk.

De dominee schudde van Schelfhorst hartelijk de hand en keek hem recht in de ogen, toen hij hem uitliet.

„Ik ben heel blij, dat je gekomen bent. We moeten elkaar helpen in het leven. Morgen kom ik je een Bijbel brengen. Die kan je nog beter de weg wijzen dan ik, want daarin vind je alles, wat ik te zeggen heb aan de mensen. Ik zou hem je nu wel geven, maar ik moet er een gaan halen. Zal ik ik er soms papiertjes in leggen en aantekenen wát je moet lezen? Dat doe ik wel meer, als ik een Bijbel geef”.

En toen stond van Schelfhorst weer op straat. Dat was een zware gang geweest, maar wat was hij blij, èn dankbaar, dat hij hiertoe was gekomen, gedreven door hopeloze ellende.

Zou alles nog weer goed kunnen komen? Met hemzèlf! En met z'n gehele gezin? Als daar een kracht was buiten hem, die hem vasthield, dan . . . ja, dan kon het. Als God hem hielp . . . èn veranderde.

't Was etenstijd. Moeder spreidde het witte taffellaken uit en legde blij de Bijbel naast Vaders bord. Nu was er dan inderdaad weer een Bijbel in huis!

Allen zaten ze om de tafel, toen Vader binnenkwam.

Hij zag onmiddellijk de Bijbel naast zijn bord. Dat was Moeders werk, dacht hij dankbaar. Zij kwam hem te hulp.

Ze waren er bij geweest, toen hij de dominee had beloofd er elke dag aan tafel uit voor te lezen. Ook met háár had hij gesproken. En nu de kinderen zo netjes en stil zaten te wachten, begreep hij, dat Moeder er hun van had verteld.

Terstond sloeg hij de Bijbel open. Bij het eerste naar buiten stekende papiertje maar?

Zijn stem was in het begin onzeker, maar al heel gauw pakte het gelezene hem als een herinnering aan vroeger, — aan de Christelijke school op hun dorp, — waar de kinderen ook zelf uit de Bijbel lazen.

En zo las hij elke dag bij het volgende papiertje en legde het daarna weer zorgvuldig op z'n plaats terug voor later.

Toen hij bij de vierde aanwijzing was gekomen, schrok Eppo plotseling op uit z'n stil en blij luisteren. „Gelijk ook wij vergeven”

Vergeven? Moest hij dat? Dat erge, dat verschrikkelijke v e r g e v e n? Dus weer goed op Vader zijn?

Maar dat kon toch niet? Dat wilde hij niet,

neen, dát niet Vader had niet eens gezegd, dat het hem s p e e t. Als iemand niet om vergeving v r o e g, b e h o e f d e je dan te vergeven?

In stormende snelheid joegen de gevoelens door hem heen.

Vader las verder: Zijn stem werd ánders. Trilde er iets in?

„Leid ons niet in verzoeking”

Zachter werd ook de toon; Eppo zag hem aan.

't Was of Vader smeekte in een droevig, alles beheersend: **„Maar verlos ons van den boze”**

Dit was een bede voor hemzelf. Daarna rees de stem weer en kreeg zijn gewone klank, iets blijder en hoopvoller: **„Want Uwer is het Koninkrijk en de kracht**

Vader sloeg de Bijbel dicht. Verbeelde Eppo het zich? Keek Vader hèm aan, héél even maar, als vroeg hij iets van hem? Vader zocht contact met hem, dat had hij al meer gemerkt, maar hem vergiffenis schenken voor dit erge . . . ? Zijn viool w a s

Opeens zag hij weer de kapotte kam en de scheur in de kast

Hij richtte zich op, fier en sterker als gewoonlijk, als een m a n.

En meteen geep hij de zoete wraak vaster in zijn hart, als de enige liefde, waarmede hij zijn viool nu nog kon omsluiten.

En toen ze beiden in de werkplaats kwamen zetten ze zich z w i j g e n d tegenover elkaar aan hun taak.

Eppo was somber. Nu begon het bij hen in huis te gelijken op de Venema's en toch...? De strijd was niet voorbij.

Wat had hij verlangd, er om gebeden zelfs, dat bij hen ook een Bijbel mocht komen. Daarin stond zoveel voor Vader. Dat moest hem terughouden van dat drinken. En... al die weken was Vader niet zo raar en opgewonden thuisgekomen. Ook die dranklucht, die soms om hem hing, was nu geheel verdwenen.

En toch...? Er lag een druk op hem, eigenlijk op hen allen.

„Gelijk ook wij” kwam het weer in Eppo op.

Onrustig en kregel verschoof hij op zijn stoel. Daar had je het weer, maar hij dééd het niet. De Bijbel was voor V a d e r. De dominee had die aan hem gegeven.

Hijzelf kende het „Onze Vader” reeds lang. Mijnheer Venema bad het wel vaak na de maaltijd. 't Was mooi, maar nooit had het hem zó geraakt, als iets dat hem persoonlijk betrof. Nooit had het hem g e g r e p e n, zoals nu, in zijn eigen z o n d e. Was die Bijbel dan ook voor hem! Nodig ook voor hem? Even nodig misschien als voor V a d e r? Wat dit ook een wonder van God, net zo goed als toen hij die mooie dure viool had gekregen?

Vaster werd de lijn om zijn gesloten mond. En hij kerfde diep in het hout.

Zo naderde Kerstmis, het feest van de vrede,

maar de strijd duurde voort. Eppo zag bleek en werd ongedurig. Al wat in hem was, snakke naar verlossing uit deze toestand. Hij werd angstig. Die Bijbel wat stonden daar moeilijke dingen in !

Zou hij naar de Venema's gaan voor een verzetje? Zonder viool?

Mevrouw had het hem dringend genoeg gevraagd. Dadelijk, nadat hij de eerste Zondagmiddag was weggebleven, was zij er al geweest om te horen of hij ziek was maar gegaan was hij niet.

Mijnheer zou hem vast wel een andere willen lenen, maar dat was niet z i j n viool met die mooie klank. Hij k o n geen andere in de hand en tegen zich verdragen. Nee, wat zou hij bij de Venema's doen?

't Zat in hemzelf. In zijn eigen hart, dat voelde hij.

„Gelijk wij”

En Vader, op wie hij had neergekeken, als hij teveel gedronken had en zich vergat? Was dat erger dan zijn eigen wraak? Zijn koppig verzet tegen Vader, maar verzette hij zich ook niet tegen God?

De avond vóór Kerstmis ging hij vroeg naar bed, maar slapen kon hij niet. Het verlangen naar Vader werd zó groot. Hem weer terug te hebben, nu vooral. En tegelijk het verlangen naar God, naar de Verlosser, naar v r e d e in zijn hart.

Als het nu morgen Kerstfeest was en h i j had er geen deel aan? De zonde stond tussen hem en

God. En toch . . . w a s daar een Zaligmaker geboren, ook voor hèm . . . „O, Heer!” bad hij tenslotte, in een angstig heimwee naar God en naar zijn eigen vader, „wil mij helpen, zoals . . . U Vader hebt geholpen”. En toen volgde, heel langzaam: „Vergeef ook mij . . .”

De volgende morgen wás het Kerstmis.

„Nu moet het”, zei Eppo tegen zichzelf. „Maar hoe . . . ?”

Zomaar ineens weer beginnen met zijn oude groet? Dat kon niet, want het was Zondag . . . Verlegen en hulpeloos liep hij rond. Toen zag hij Vader de kamer uitgaan naar de werkplaats. Nu moe s t het. Nu was Vader daar alléén. Haastig, zonder te weten, w a t hij zeggen zou, liep hij hem na. Vader keek vragend op.

„Vader . . .” Meer wilde niet volgen. Het kwam benepen en zwak over Eppo's lippen.

„Wat is er, mijn jongen?” trad Vader hem aanstond tegemoet met de volle bereidheid van zijn hart. „Kan ik je helpen?”

En daarbij brak de koppige onwil, die Eppo als een hard brok verzet in zich had gekoesterd en had omklemd als een kostbaar bezit.

„Vader . . . ik wou u graag weer goeie morgen zeggen. Het is nu Kerstmis”.

„O, jongen dan toch . . . !”

En daar was Vader's hand al uitgestoken naar hèm. Eppo legde zijn smalle dunne hand er in.

„Eppo, wat maak je me nu gelukkig. Als je eens

wist, hoe ik dáárnaar verlangd heb: En och, Eppo, ik heb er zo'n spijt van kun je het Vader vergeven? Dat van je viool?"

Eppo aarzelde. Liegen wilde hij niet. Toen zag hij Vader's lippen trillen en in zijn ogen een droevige hunkering.

Daar stond Vader die vergeving vroeg, er om smeekte aan zijn eigen kind!

„Ja, Vader, dat wil ik”.

Van Schelfhorst schudde Eppo's hand dankbaar en warm. Zijn ogen werden vochtig. O, o, wat voelde Eppo in dit ogenblik, hoe veel hij van zijn Vader hield, ondanks alles wat er gebeurd was. Veel meer nog dan hij eigenlijk zelf had geweten in het vorige leven van alle dag.

Die middag zaten ze allen bij elkaar, zo stilletjes in de vroege schemering van de donkere wintermiddag. Moeder stak het schemerlampje op en plotseling was daar iets van Kerststemming in de kamer. Dat lampje had zij de vorige avond met rood papier omhuld en nu toverde het een warme, nog niet eerder geziene gloed in de kamer.

„Nu is het Kerstfeest”, zei Liesje blij. „Bij ons in huis”.

„Ja, nu is het Kerstfeest”, dacht ook Eppo. Nu was óók het Kerstfeest van de Zondagschool, met vierhonderd kinderen, — waarop hij zou hebben gespeeld Een onbegrijpelijk verlangen naar zijn viool, — naar muziek, — overviel hem. „Nou kunnen we best zingen ook”, ging Liesje voort.

En van Schelfhorst viel onmiddellijk in, met een diepe, dankbare klank in zijn stem: „Ja, nu kunnen we zingen”.

Eppo voelde het, dit sloeg op die morgen, toen hij tot Vader was teruggekeerd. Meteen zette Vader spontaan in met z'n forse stem:

„Stille nacht, heilige nacht”.

Moeders stem beefde 'n beetje. Het grote geluk werd haar te machtig. De kinderen zongen mee maar ze zakten en 't werd vals. Eppo hoorde dit wel. Toch zongen ze allen maar door.

O, de viool . . . ! Was die er nog maar! Stilletjes stond hij op en ging naar boven.

De viool . . . ? Maar hij bezat toch nog een instrument: de fluit Zou hij dat doen? Wat hij kop-pig geweigerd had . . . ?

Een fluit had lang niet, wat een viool gaf, maar wat zouden ze a l l e n dát prettig vinden.

De viool had hij bespeeld 't meest voor zichzelf, dat voelde hij nu.

De fluit zou hij nemen voor hen allen voor V a d e r

Wat had Moeder, die minder muzikaal was, altijd van de fluit gehouden, meer nog dan van de viool.

Even probeerde hij, of hij het nog kon. Heel zachtjes!

Zijn vingers beefden, toen hij de fluit aan de mond zette, maar 't ging

't Geluid werd vaster en regelmatiger. Hij kon het nog

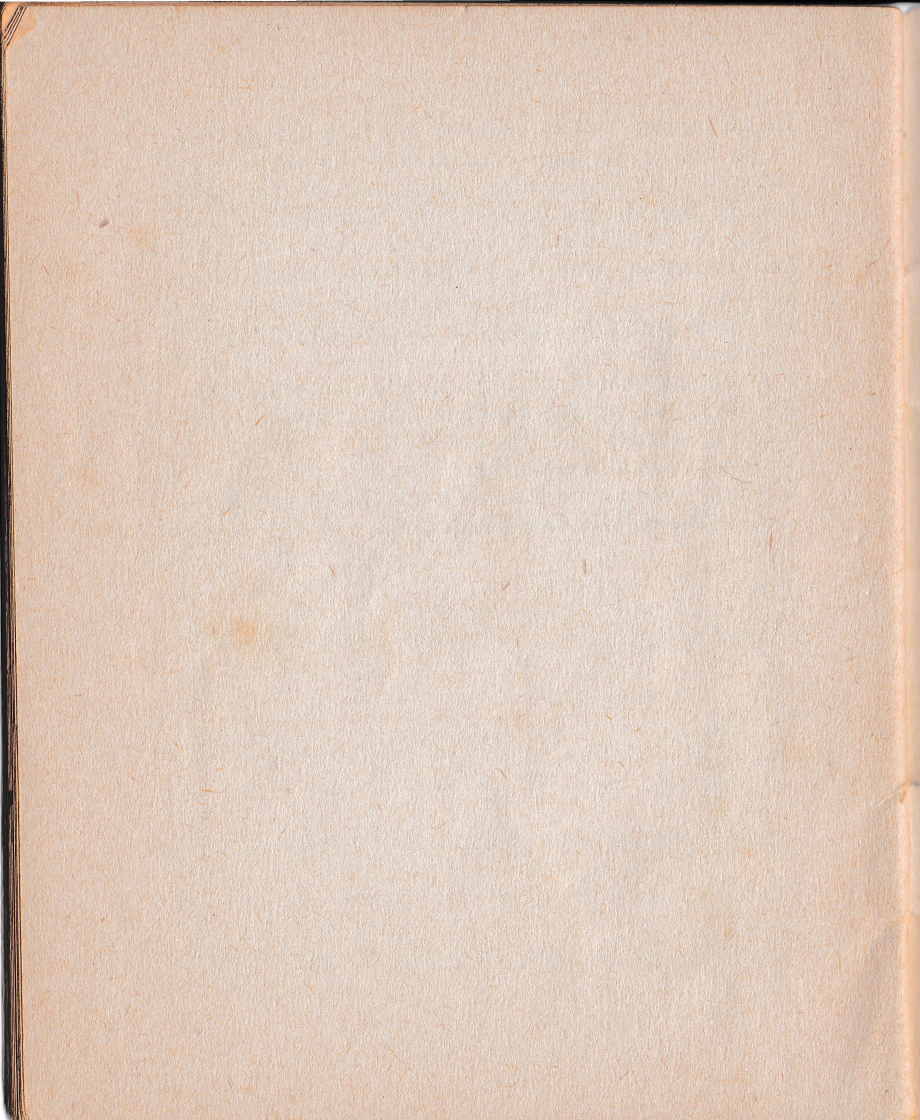
En even later, toen onzeker en vals het gezang in de kamer dreigde te mislukken, klonk daar in de gang plotseling een forse fluittoon. Even schrokken ze op, — blij verrast. Het zingen hield op, maar onmiddellijk viel Vader weer in. Hij had begrepen, wat d e z e daad van Eppo betekende.

De fluit greep het zwakke zingen en droeg de stemmen mee.

Ze zongen vaster en blijder, allen samen, groot en klein, uit volle borst, het „Ere zij Godvrede op aarde!”

Vrede ook in hun eigen hart.

Vrede — voor zondaren — door God geschonken in het Kindje van Bethlehem.

REEKS „KERSTLICHT”

10 HET GEHEIM VAN DE OUDE PETER

door Nelly van Hoorn

11 EPPO'S VIOOL

door J. L. F. de Liefde

12 BIJ BLEEZER WORDT HET LICHT GE-
REPEREERD

door Ds G. P. Klijn

Nrs. 10, 11 en 12, prijs f 0,20, bij 20 ex. f 0,15

13 MORO

door D. A. Cramer-Schaap

formaat 13 x 20, 48 blz. Prijs f 0,50

bij 20 ex. f 0,40

